

ANALELE BANATULUI

Serie nouă

ARHEOLOGIE – ISTORIE

XXIII

2015

MUZEUL BANATULUI TIMIȘOARA

ANALELE BANATULUI

Serie nouă

ARHEOLOGIE ▪ ISTORIE

XXIII

2015

M U Z E U L B A N A T U L U I T I M I Ş O A R A

ANALELE BANATULUI

Serie nouă

**ARHEOLOGIE
ISTORIE**

XXIII

2015

EDITURA MEGA
Cluj-Napoca, 2015

Colegiul de redacție:

Claudiu ILAȘ, *director al Muzeului Banatului*

Prof. dr. Florin DRAȘOVEAN, *redactor șef*

Zsuzsanna KOPECZNY, *secretar de redacție*

Prof. dr. Radu ARDEVAN (Cluj-Napoca), Lector dr. Ligia BOLDEA (Reșița), dr. Nicoleta DEMIAN (Timișoara), dr. Dragoș DIACONESCU (Timișoara), Prof. dr. Joseph MARAN (Ruprecht-Karls-Universität Heidelberg, Germania), Zoran MARCOV (Timișoara), Conf. dr. Vasile RĂMNEANȚU (Timișoara), Prof. dr. John Michael O'SHEA (Michigan University, SUA), Prof. dr. Wolfram SCHIER (Freie Universität Berlin, Germania), Lector dr. Cosmin SUCIU (Timișoara), *membri*

Vigneta copertei: Wiliam Vastag †

Analele Banatului, serie nouă, continuă publicațiile anterioare ale Muzeului Banatului din Timișoara:

Történelmi és Régészeti Értesítő, 1872–1918

Gemina, 1923

Analele Banatului, 1928–1931

Tibiscus, 1971–1979

Orice corespondență se va adresa
Muzeului Banatului, Piața Huniade nr. 1, RO–300002 Timișoara,
e-mail: analelebanatului@yahoo.com

Please send any mail to
Muzeul Banatului, Piața Huniade nr. 1, RO–300002 Timișoara,
e-mail: analelebanatului@yahoo.com

Tout correspondance sera envoyée à l'adresse:
Muzeul Banatului, Piața Huniade nr. 1, RO–300002 Timișoara,
e-mail: analelebanatului@yahoo.com

Richten Sie bitte jedwelche Korrespondenz an die Adresse:
Muzeul Banatului, Piața Huniade nr. 1, RO–300002 Timișoara,
e-mail: analelebanatului@yahoo.com

Responsabilitatea asupra conținutului materialelor revine în exclusivitate autorilor.

ISSN 1221–678X

Anuarul *Analele Banatului* este indexat în următoarele baze de date:

Scopus <http://www.elsevier.com/online-tools/scopus/content-overview>
<http://www.info.sciverse.com/scopus/scopus-in-detail/facts>
World Cat <http://www.worldcat.org/title/analele-banatului/oclc/649630402>
Copernicus <http://www.journals.indexcopernicus.com/passport.php?id=4875>
ERIH PLUS <https://dbh.nsd.uib.no/publiseringskanaler/erihplus/periodical/info.action?id=485417>

Editura MEGA | www.edituramega.ro
e-mail: mega@edituramega.ro

CUPRINS ▪ SOMMAIRE ▪ INHALT ▪ CONTENTS

ARHEOLOGIE ȘI ISTORIE VECHĂ

LJUBO FIDANOSKI

Home Sweet Home: Neolithic Architectural Remnants from Cerje – Govrlevo, Republic of Macedonia . 11

MICHAEL D. GLASCOCK, ALEX W. BARKER, FLORIN DRAȘOVEAN

Sourcing Obsidian Artifacts from Archaeological Sites in Banat (Southwest Romania) by X-ray Fluorescence..... 45

COSMIN IOAN SUCIU

Metodologia analizei post-săpătură a sitului de la Turdaș (I). Câteva observații legate de modalitatea de publicare și interpretare a sistemului de fortificare ☞ *Post-excavation Analysis Methodology of Turdaș Site (I). Some Observations on Earlier Publication and Interpretation of the Fortified System* 51

SORIN TINCU

Cercetările arheologice de la Hunedoara. Considerații privind încadrarea culturală și cronologică a descoperirilor ☞ *The Archaeological Researches from Hunedoara. Considerations Regarding Cultural and Chronological Framing of the Discoveries* 63

ALINA BINȚINȚAN

Confecționarea experimentală a ceramicii preistorice: tehnica presării în forme de lut ☞ *Creating Experimental Prehistoric Pottery: Pre-shaped Clay Molds Pressing Technique* 89

SVEN BRUMMACK, DRAGOȘ DIACONESCU

O abordare Bayesiană a datelor AMS aparținând epocii cuprului din Câmpia Panonică ☞ *A Bayesian Approach of the AMS Data from the Great Hungarian Plain's Copper Age*..... 101

FLORIN GOGÂLTAN, FLORIN DRAȘOVEAN

Piese preistorice din cupru și bronz din România aflate în colecțiile British Museum, Londra. I ☞ *Prehistoric Copper and Bronze Age Objects from Romania Found in the Collections of the British Museum in London. I*..... 119

CORIOLAN HORAȚIU OPREANU

Arhitectura epocii Latène din Munții Șureanu (Sebeșului). O analiză metodologică ☞ *The Architecture of the Late Iron Age in the Șureanu (Sebeșului) Mountains. A Methodological Approach* 151

DOINA BENEĂ, SIMONA REGEP

Ștampile tegulare romane de la Tibiscum ☞ *Roman Tegular Stamps from Tibiscum*..... 187

ARHEOLOGIE ȘI ISTORIE MEDIEVALĂ

DANIELA TĂNASE

Considerații cu privire la o aplică de faleră din epoca avară târzie descoperită la Timișoara-Podul Mодоș ☞ *Considerations upon a Late Avar Phalera Applique Found at Timișoara-Podul Mодоș*..... 209

IUSZTIN ZOLTAN

Vicecomiți în comitatul Timiș (sec. XIV–XV) ☞ *Viscounts in Timiș County (14th–15th)* 219

LIGIA BOLDEA

Prezențe feminine în sistemul domenal medieval bănățean (1300–1450) ☞ *Female Presences in the Banat Medieval Domaine (1300–1450)* 235

OANA TODA

Căi de comunicație nord-transilvănene și direcțiile de trafic ale Clujului medieval ☞ *North Transilvanian Communication Routes and the Traffic Orientation of Medieval Cluj* 253

ADRIAN BĂLĂȘESCU, FLORIN DRAȘOVEAN, VALENTIN RADU

Studiul materialului faunistic descoperit în urma cercetărilor arheologice preventive din Piața Sfântu Gheorghe de la Timișoara. Date preliminare ☞ *L'étude du matériel faunique découvert pendant les recherches archéologiques préventives de la place Sfântu Gheorghe de Timișoara. Données préliminaires* 277

ISTORIE MODERNĂ ȘI CONTEMPORANĂ

SORIN MITU

Date genealogice și prosopografice referitoare la familia Cornea-Barbu de Ileni (sec. XVII–XX) ☞ *Genealogical and Prosopographical Data Regarding Cornea-Barbu of Ileni Family (17th–20th Centuries)* ... 321

ZORAN MARCOV

Contribuții la identificarea și clasificarea puștilor vest-balcanice cu cremene prezente în muzeele din România ☞ *Contributions to Identifying and Classifying Western Balkans Flintlock Rifles from the Romanian Museums* 331

LAJOS KAKUCS

De la Fântâna Pașei de pe lângă Mănăstirea Dervișilor până la Parcul Rozelor. Contribuții la istoria parcurilor din Timișoara ☞ *From the Pacha's Fountain near the Dervishes' Monastery to the Park of Roses. Contributions to the History of the Parks in Timișoara* 343

COSTIN FENEȘAN

Un erou uitat: Mihai Cavalier de Iacobici ☞ *A Forgotten Hero: Michael Knight of Iacobici* 385

IRINA VASTAG

Cultura instituției militare din Timișoara specializată în stingerea incendiilor și acțiuni de intervenție la calamități naturale și catastrofe – produsul evoluției sale istorice distincte ☞ *Die Kultur der für Brandlöschsätze und Spezialeinsätze im Falle von Naturkatastrophen und Notsituationen zuständigen Militäreinrichtung Temeswar – ein Produkt ihrer eigenen geschichtlichen Entwicklung* 399

ANDREEA-MIHAELA CREANGĂ

Războaiele balcanice ca spectacol mediatic: relatarea jurnalistică ☞ *Balkan Wars as a Media Spectacle: the Journalistic Story* 413

DRAGO NJEGOVAN, MIODRAG MILIN

Mitropolia de Karlowitz și relațiile sârbo-române din cuprinsul Monarhiei habsburgice ☞ *The Metropolitanate of Karlowitz and Serbo-Romanian Relations within The Habsburg Monarchy* 419

LJILJANA BAKIĆ

Felix Milleker's Contributions to the Study of the Antiquities of Banat between the 1880's and 1940's.... 429

ALINA-CĂTĂLINA IBĂNESCU

Studiul de caz: activitatea profesorului Ioan Ursu reflectată în ziarul „La Roumanie” în timpul misiunii universitare din Franța (1918–1919) ☞ *Professor Ioan Ursu's Activity as Written in the 'La Roumanie' Newspaper during his Academic Mission in France (1918–1919). A Case Study* 435

SERGIU SOICA

Episcopul Iuliu Hossu de la Unirea de la Alba Iulia în închisorile regimului comunist din România ☪☪
The destiny of Bishop Iuliu Hossu: From the Great Union in Alba Iulia to the Romanian Communist Penitentiaries 439

OVIDIU EMIL IUDEAN

The Banat Political Elite During the 1926 General Elections..... 451

MARIAN-ALIN DUDOI

The Accommodation of the British Mission in Romania (1944) 459

VASILE RĂMNEANȚU

Din culisele unei întâlniri la nivel înalt de la Timișoara. Vizita lui Iosip Broz Tito din februarie 1969 ☪☪
Aspects from the Backstage of a High Level Meeting at Timișoara. The Visit of Iosip Broz Tito from February 1969 465

JOSÉ DÍAZ-DIEGO

El advenimiento democrático en la Rumanía de 1990 y el principio del fin de su agricultura colectiva ☪☪
The Democratic Advent of 1990's Romania and the Beginning of the End of its Collective Agriculture 477

UN EROU UITAT: MIHAI CAVALER DE IACOBICI

Costin Feneșan*

Cuvinte cheie: Mihai cavaler de Iacobici, ordinul Coroana de Fier, Timișoara 1849, Regimentul nr. 13 de graniță româno-bănățean

Keywords: Michael knight of Iacobici, Iron Crown-Order, Timișoara 1849, Romanian-Banatian 13th Border-Regiment

A Forgotten Hero: Michael Knight of Iacobici

(Abstract)

Michael Iacobici (1822–1892) is a typical example of social promotion granted to the Romanians in the Banatian Military Border by a career under arms. Born in the Banatian Military Border, Michael Iacobici graduated his first classes in his birthvillage of Armeniș. Thereafter he studied probably at the Mathematical school or the Regimental school in Caransebeș, the main city of the 13th Wallachian-Illyric Border Regiment. After spending a time at home, young Michael Iacobici enlisted 1838 as an under-officer in the 13th Border-Regiment. Promoted as second-lieutenant at the beginning of 1849, he was dispatched with a battalion of his regiment in garrison at the fortress of Timișoara (Temesvar) besieged durig 107 days by the Hungarian revolutionary army. On August 8, a platoon of Romanian border-soldiers under the command of second-lieutenant Iacobici, having attacked by surprise a unit of Hungarian soldiers outside the fortress, seized two 3-pound guns and 54 rifles, taking over at the same time 55 prisoners of war. For his bravery performed in front of the garrison, Iacobici was awarded – though with delay due to internal intrigues – with the imperial order of the Iron Crown 3^d class (1850) and promoted to the rank of a lieutenant (1852). 1853 Michael Iacobici was appointed as a citizen of honour by the Mayor and City-Council of Timișoara. The same year, according to the statute of the Iron Crown-Order, lieutenant Iacobici was promoted by an Imperial Diploma to the nobilitary rank of a knight (*Ritter*) and entitled to an coat of arms. Both nobility and coat of arms were to be transmitted to his legal male and female heirs. Retired in 1872 from his job in the army with the rank of a major, Iacobici involved himself in the struggle of the Banatian Romanians for national rights, as deputy of the former General Traian Doda. Michael Iacobici' son, Ignatius (1845–1905) was lieutenant-colonel in the Austro-Hungarian Army and deputy-commander of a regiment in Transylvania; his grandson, Iosif Iacobici (1884–1952), started as an officer in the Austro-Hungarian Army and after the union of Transylvania and the Banat with Romania (1918) became in time a high ranking officer in the Romanian Royal Army as a three stars general, Minister of War and Chief of the Romanian Army's General-Staff.

În cimitirul istoric al Caransebeșului, în apropiere de biserica Sf. Ioan, se înalță un elegant obelisc din marmură albă, deasupra căruia străjuiește o cruce împodobită cu o coroană de flori. Pe aversul monumentului funerar sunt incizate următoarele: „MICHAIL cavaler de JACOBICH, Major ces. și reg., Cive de onoare al orașului liber regesc Timișoara, născut la 18 August 1822 și reposat la 9 Decembrie 1892, cu soția sa MARIA de JACOBICH *1820 +1904. În semn de iubire, recunoșcătorii fii.” Pe reversul monumentului se poate citi: „Chemând Domnul îngerii noștrii [sic!] ELENA *1877 +1882, EMILIAN *1876 +1883,

AURELIAN *1879 +1884 la sine, nemângăiata mamă Elena n. de Jacobich au înființiat în anul 1883 Societatea femeilor române pentru regularea și înfrumusețarea cimiteriului acestuia.” În mormântarea lui Mihai Iacobici fusese anunțată într-o scurtă notă apărută în „Foaia Diecesană” din Caransebeș: „Vineri, 9 Decembrie (27 Noembrie) a.c. după am., a trecut la cele eterne Michail cav. de Iacobich, maior ces. reg. în pensiuine, cavaler al Ordinului Coroanei de fer clasa III, cive de onoare al orașului liber regesc Timișoara, în al 70-lea an al vieții și al 53-lea al căsătoriei sale. În mormântarea va fi astăzi, la 2 oare d.a.”¹. Cu

* Arhivele Naționale ale României, București. E-mail: costinfenesan@yahoo.com.

¹ „Foaia Diecesană”, anul VII. Nr. 48 din 29 noi./11 dec. 1892, p. 7.

aceasta, uitarea părea să se așternă peste amintirea unui ofițer român descins din mijlocul grănicerilor bănățeni și răsplătit cu înalte onoruri militare și civile dobândite sub steag străin. Și, totuși, la patru ani de la trecerea lui Iacobici la cele veșnice, Petru Broșteanu, un vechi prieten de-al său, avea să-i evoce bravura spre neuitare în memoria românilor și, fără îndoială, ca o pildă vrednică de urmat². După Marea Unire din 1918, figura lui Mihai Iacobici a mai fost evocată de Antoniu Marchescu³ și cinstită la Armeniș, comuna natală a eroului, prin conferirea numelui său Căminului cultural din localitate (1936). Apoi, pentru mai bine de 60 de ani, uitarea s-a așternut din nou peste amintirea lui Iacobici. Faptul că nepotul său de fiu, generalul de corp de armată Iosif cavaler de Iacobici, servise în Armata Regală Română, murind ca deținut politic într-una din cele mai sinistre închisori ale României comuniste, a contribuit fără îndoială la punerea la index a lui Mihai Iacobici. Nu e mai puțin adevărat că, în cursul ultimei trei sferturi de veac actele familiei Iacobici au fost distruse cu totul sau, în cel mai bun caz, risipite fără mare speranță de a mai ieși la iveală. Cu atât mai mult am avut mulțumirea de a descoperi la București, în colecțiile Bibliotecii Academiei Române⁴, câteva documente care pun în lumină fapta de vitejie a lui Mihai Iacobici, răsplătită cu importante distincții militare și civile. După cum se va vedea, aceste documente au fost copiate încă de Iacobici în anul 1890 și trimise lui Petru Broșteanu pentru a le păstra și valorifica. De la Broșteanu documentele lui Iacobici au ajuns la un alt bănățean, Corneliu Diaconovich, iar de la acesta, din nou, la Petru Broșteanu și, prin acesta, în colecțiile Bibliotecii Academiei Române. În acest fel dispunem măcar de câteva documente care să pună în lumină pe deplin circumstanțele în care s-a produs acordarea distincțiilor militare și civile lui Iacobici, dar mai cu seamă rangul nobiliar de cavaler (*Ritter*) atât de straniu pentru majoritatea românilor de acum. Mihai Iacobici s-a născut la 6/18 august 1822 la Armeniș, un sat care făcea parte din circumscripția Companiei a 10-a (cu sediul la Slatina Timiș) a Regimentului de graniță nr. 13 româno-iliric (din 1838, româno-bănățean). Tatăl său, Vasile, la fel ca și mama sa Oprița, descindeau din vechi familii

² Petru Broșteanu, Eroism românesc. Un episod din revoluțiunea din 1848 petrecut în orașul Timișoara, în *Gazeta Transilvaniei*, anul LIX, nr. 56 din 10/22 martie 1896, p. 1–3.

³ [Antoniu Marchescu], *Un erou al graniței bănățene: Mihail cavaler de Iacobici*. „Vestul”, Timișoara, 7 (1936), nr. 1768, p. 1–2 și Antoniu Marchescu, *Grănicerii bănățeni și Comunitatea de Avere*, Caransebeș, 1941, p. 247, nota 1.

⁴ Documentele se publică în anexă.

grănicerești locale. După ce a absolvit școala grănicerească la Armeniș, Mihai Iacobici a urmat, la Caransebeș, fie Școala matematică, fie Școala regimentară. Apoi, după ce a obținut gradul de caporal, el a preferat să revină acasă, renunțând să urmeze cariera militară care, datorită însușirilor sale, putea să-i deschidă perspective promițătoare de ascensiune socială. În familia Iacobici par să fi avut pe acest subiect dezbateri aprinse, în urma cărora tânărul Mihai s-a înrolat, la 1 noiembrie 1838, ca subofițer în serviciul activ al Regimentului de graniță nr. 13 româno-bănățean, la Caransebeș, localitatea de sediu a statului-major⁵. La 15 septembrie 1840 Iacobici s-a căsătorit cu Maria, fiica lui Petru Vela, un consătean din Armeniș⁶. Până la izbucnirea revoluției din 1848, Iacobici a parcurs toate gradele de subofițer, la 1 ianuarie 1849 fiind promovat în corpul ofițerilor cu gradul de sublocotenent clasa a II-a. Dislocat în cetatea Timișoara cu mai multe subunități din regimentul său (jumătate din compania 13, companiile 19, 22, 27, 28 și 29)⁷, Iacobici a făcut parte din garnizoana care a rezistat timp de 107 zile asediului trupelor revoluționare maghiare comandate de generalii Bem și Vécsey⁸.

⁵ Pentru a putea urmări cariera militară a lui Mihai Iacobici, am căutat la *Kriegsarchiv* din Viena așa-numita *Qualifikationsliste*, un adevărat dosar personal al ofițerului. În pofida verificărilor stăruitoare, în cazul lui Iacobici încă nu am reușit să descoperim acest document revelator.

⁶ Mihai și Maria Iacobici (1820–1904) au avut doi copii. Ignatie Iacobici (20 decembrie 1845 – 24 noiembrie 1905) a urmat, la fel ca părintele său, cariera armelor. În 1883, având gradul de maior, mai apoi de locotenent-colonel, a servit în Regimentul 50 infanterie la Alba Iulia, al cărui comandant-adjunct a ajuns după o vreme. Fiul lui Ignatie, Iosif Iacobici (8 decembrie 1884, Alba Iulia – 11 martie 1952, închisoarea din Aiud), a urmat, la rândul său, cariera militară, mai întâi în armata austro-ungară, apoi, după Marea Unire din 1918, în armata regală română. A ajuns până la gradul de general de corp de armată adjutant, ocupând funcțiile de ministru al înzestrării armatei (15 octombrie 1938 – 1 februarie 1939), ministru de război (27 ianuarie – 22 septembrie 1941), șef al Marelui Stat-Major (22 septembrie 1941 – 20 ianuarie 1942) și comandant al Armatei a IV-a (23 septembrie – 27 octombrie 1939, 9 septembrie 1940 – 8 noiembrie 1941). Ignatie Iacobici a avut o soră, Elena, care s-a implicat cu stăruință în viața puternicei comunități românești din Caransebeș. Din nefericire, copiii ei Emilian, Elena și Aurelian au murit la o vârstă fragedă.

⁷ A. Marchescu, *Grănicerii bănățeni*, p. 241. Efectivele din Regimentul de graniță nr. 13 româno-bănățean aflate în cetatea Timișoara s-au cifrat la 21 ofițeri și 1236 subofițeri și soldați.

⁸ Cu privire la asediul Timișoarei (25 aprilie–9 august 1849), vezi următoarele lucrări: Georg von Ambrosi, *Temeswar im Jahre 1849, während der Belagerung geschrieben*, Viena, 1850; Carl Nikolaus Hirschfeld, *Die Belagerung der Festung Temeswar im Jahre 1849*, Timișoara, 1850; ***, *Rückblicke auf Temeswar bei der Enthüllungsfeier des Monuments am 17. Januar 1853 für*

Batalionul românesc de graniță fusese adus la Timișoara, deoarece comandantul cetății, generalul Rukavina, avea deplină încredere doar în „grănicerii săi”, așa cum avea să-i mărturisească ulterior Mihai Iacobici prietenului său Petru Broșteanu⁹. Tocmai de aceea, Rukavina îi dispusese pe grănicerii români „la serviciul în jurul cetății cu scop(ul) [de] a împiedica dezertările soldaților de la regimintele de linie, care se înmulțiseră în timpurile din urmă.” Într-adevăr, situația garnizoanei și a populației din Timișoara devenea cu fiecare zi de asediu mai critică: pe de o parte, datorită bombardamentelor de artilerie tot mai frecvente și mai intense, care produceau pe lângă pagube materiale simțitoare o stare permanentă de nesiguranță, pe de altă parte, în urma lipsei alarmante de alimente și apă potabilă, însoțită în chip firesc de degradarea stării de sănătate, sporită la rândul ei de declanșarea unor molime și îmbolnăviri grave (holeră, scorbut, friguri). Mai mult, comanda militară a garnizoanei era frământată de incertitudine datorită lipsei aproape totale de informații cu privire la eventualele manevre de despresurare din partea trupelor imperiale aflate pe linia Mureșului.

În aceste condiții, generalul Rukavina a încredințat unei subunități de grăniceri români misiunea să efectueze o ieșire în forță, având mai ales scopul aducerii de prizonieri, de la care urmau să se obțină informații de ordin militar. Din cetatea asediată pe Poarta Petrovaradinului¹⁰ a ieșit o companie din batalionul de grăniceri români sub comanda căpitanului Ignaz Babich, în jur de 150 soldați care formau plutoanele sublocotenenților – cu toții români – Iacobici, Răin și Toma¹¹. După ce a trecut de șanțul cetății, plutonul lui Iacobici s-a îndreptat spre așa-numitul „Pod Episcopesc” (în prezent Podul Mihai Viteazul) pentru a ataca

avanposturile inamice postate în lungul Canalului Bega, în direcția podului care asigura trecerea spre cartierul Iosefin (în prezent Podul Traian). Cu acest prilej, grănicerii români au capturat două tunuri de trei livre și au luat 55 de prizonieri. Tot atunci au mai pus mâna pe 54 arme de foc, o tobă și mai multe ranițe ale inamicului, surprins de vigoarea atacului și toropit de căldura zilei de vară. În acest moment, la cererea lui Iacobici, au intervenit rezervele comandate de căpitanul Babich, care au preluat prizonierii pentru a-i escorta până în cetate. Iacobici cu oamenii săi, care începuseră retragerea cu tunurile capturate spre cetate, s-au văzut prinși sub focul de mitralii și tirul de arme venite de la un detașament inamic ajuns în apropiere de podul spre cartierul Iosefin. De asemenea, asupra grănicerilor români a deschis focul și artileria inamică postată în suburbia Mehala. Răspunzând cu foc, Iacobici și grănicerii săi s-au retras în cetate, intrând tot prin Poarta Petrovaradinului. În timpul acestei retrageri, sublocotenentul Toma și un grănicer din plutonul acestuia și-au pierdut viața. Ajuns în cele din urmă la Poarta Transilvaniei, unde se afla reședința generalului Rukavina, Iacobici și grănicerii lui, împreună cu cele două tunuri capturate și cu prizonierii, au fost primiți cu toată solemnitatea de comandant și statul său major. Impresionat de fapta de eroism a lui Iacobici și a ostașilor săi, Rukavina le-a adresat public mulțumiri, spunând: „Cutezanța voastră mi-a cauzat admirare, mie și garnizoanei întregi. Succesul strălucit al acestei întreprinderi dovedește că sunteți adevărați strănepoți ai eroicilor Romani vechi.”¹² Mai mult, generalul-comandant i-a promis cu aceeași ocazie sublocotenentului Iacobici, că va fi decorat pentru fapta sa de arme, când făcuse „dovadă necontestabilă de ofițer brav și erou”. A doua zi, la 9 august 1849, după 107 zile de asediu, trupele generalului Vécsey, presate de imperialii sub comanda generalului Haynau, au început să se retragă în

die tapfere Vertheidigung der Festung im Jahre 1849, Timișoara, 1853; Johann Grassel, *Die kön. Freistadt Temesvar und der Freiheitskampf 1848–1849. Auf Grund authentischer Quellen mitgeteilt*, Timișoara, 1903; Singer Jakab, *A temesvári vidék az 1848–49-iki szabadságharcban*, Timișoara, 1911; Anton Peter Petri, *Die belagerte Festungen Arad und Temeschwar in den Jahren 1848/49*, în „Südostdeutsches Archiv”, 8 (1965), p. 113–139; Rudolf Gräf (ed.), *Timișoara sub asediu: Jurnalul feldmareșalului Georg v. Rukavina (aprilie – august 1849)*, Presa Universitară Clujeană, [Cluj-Napoca], 2008.

⁹ Doc. 10.

¹⁰ Aceasta se afla în fața clădirii de astăzi a Teatrului Național și Operei Române.

¹¹ La prezentarea evenimentelor ne folosim de relatarea publicată în 1896 de Petru Broșteanu, pe temeiul celor împărtășite anterior, verbal sau în scris, de Mihai Iacobici. Vezi și doc. 6 (*Jurnalul de operațiuni al apărării Timișoarei*) și doc. 7 (completările lui Iacobici la cele relatate în *Jurnalul de operațiuni*).

¹² Doc. 10. Niciuna din lucrările maghiare sau germane nu amintesc de acest pasaj din alocuțiunea generalului Rukavina. Completarea, făcută de însuși Iacobici la 22 mai 1890, cu privire la cuvintele pe care i l-a adresat generalul Rukavina este, fără îndoială, mărturia cea mai veridică. Cu acea ocazie generalul-comandant al Timișoarei i-a spus: „Domnule locotenent, cu un eroism extraordinar și dispreț față de moarte ați realizat ca un adevărat erou cea mai frumoasă faptă de arme sub privirile întregii garnizoane. Nu voi ezita să vă propun pentru cel mai ales ordin militar. În continuare, vă rog să le exprimați bravilor și credincioșilor grăniceri, în limba maternă, mulțumirile mele în numele Maiestății Sale, preamiloștivilor noștri împărați. Sub comanda Dumneavoastră remarcabilă, ei au oferit prin curaj și vitejie dovada că sunt urmași ai vechilor Romani și că prin venele lor mai curge sânge de roman, fierbinte și viteaz.”, vezi doc. 7.

mare grabă de sub zidurile Timișoarei. La 13 august 1849, după capitularea de la Șiria, armata revoluționară maghiară a încetat orice rezistență¹³. Rămânea acum, ca oficialitatea militară imperială să-i răsplătească pe cei care se ilustraseră în timpul celor peste trei luni de luptă. Iacobici avea toate motivele și îndreptățirea să obțină recompensa care îi fusese promisă public de generalul-comandant. Numai că Rukavina încetase din viață la 9 septembrie 1849, fiind răpus de holeră. Cu aceasta avea să înceapă pentru Iacobici calea întortocheată pentru a-și vedea recunoscute meritele.

Încă la 12 septembrie 1849, camarazii lui Iacobici din batalionul III al Regimentului nr. 13 de graniță – căpitanii Anton Bodrilă, Ioan Grozăvescu, Johann Svoboda și Ignaz Babich, locotenenții Nistor Chiticeanu și Iosif Țunea –, în frunte cu comandantul lor, maiorul Johann Weyman¹⁴, au întocmit un „certificat de bravură”, în care se menționa că, în timpul atacului din 8 august 1849, „domnul locotenent Mihai Iacobici s-a remarcat în modul cel mai vrednic de laudă, sub privirile garnizoanei din Timișoara, prin curaj și hotărâre, înaintând în fruntea bravilor săi soldați cu cea mai mare vitejie și cu cel mai mare dispreț față de moarte”. Drept urmare, Iacobici era socotit vrednic de a fi avut în vedere la conferirea unei decorații, datorită „celor mai frumoase dovezi ale unei realizări militare pline de curaj”¹⁵. Câteva zile mai târziu, maiorul Weymann a înaintat Comandamentului General Bănățean „certificatul de bravură” al lui Mihai Iacobici, mai ales că acesta fusese omis, „din greșeală” (*aus Versehen*), când fuseseră înaintate propunerile de decorare pentru ceilalți ofițeri, subofițeri și soldați¹⁶. Să fi fost oare „omiterea” lui Iacobici o simplă „greșeală” sau rezultatul unor intrigi, a invidiei unor camarazi ori, poate, se datora faptului că era român? Răspunsul este imposibil de dat și de altfel nici Iacobici nu ne-a lăsat vreun comentariu în această privință. Fapt este că, la începutul anului 1850, ceilalți militari din Regimentul nr. 13 de graniță româno-bănățean au primit decorațiile la care fuseseră propuși¹⁷. Potrivit celor relatate de Iacobici

prietenului său Petru Broșteanu¹⁸, în momentul în care generalul imperial Poppovich¹⁹ le-a înmănat decorațiile celor distinși, unul dintre aceștia, sergentul Marcu Balaci, și-a exprimat îndoiala cu privire la oportunitatea de a accepta *Medalia de aur pentru vitejie* atâta vreme cât printre cei recompensați nu se afla și comandantul său din timpul acțiunii de la 8 august 1849, sublocotenentul Mihai Iacobici. Întrebat cu privire la această situație, Iacobici l-a rugat plin de eleganță pe generalul Poppovich să le ceară lămuriri maiorului Weymann și căpitanului Babich. Jenați, aceștia au mărturisit că nu știau cum de Iacobici fusese omis de pe lista celor propuși pentru decorare. Abia după ce generalul Poppovich a dat dispozițiile necesare, lucrurile s-au pus în mișcare și pentru Iacobici. Încă la 30 martie 1850, maiorul Weymann, fostul comandant al batalionului III, i-a trimis colonelului baron Robert von Blumenkron, comandantul de atunci al Regimentului nr. 13 de graniță, un memoriu, cu rugămintea de a-l înainta Ministerului de Război imperial, în legătură cu decorarea lui Iacobici, „cel mai merituos, așa cum se recunoaște unanim, care a rămas însă complet neluat în seamă și nerecompensat, fără a mai avea vreo perspectivă în acest sens”²⁰. Cu acest prilej, maiorul Weymann a remarcat cu vădită jenă, că soldații și gradații participanți la acțiunea din 8 august 1849, dar mai ales căpitanul Ignaz Babich, care se aflase tot timpul în rezervă, fuseseră deja decorați, cel din urmă primind două înalte ordine (Coroana de Fier clasa a III-a și ordinul rusesc Sf. Ana clasa a III-a). După ce dosarul de decorare a parcurs obișnuita cale birocratică, în cele din urmă împăratul Franz Joseph a semnat, al 18 noiembrie 1850, decretul

ordinul Coroana de Fier clasa a III-a și ordinul rusesc Sf. Ana clasa a III-a, iar sublocotenentul Eduard Bunzini a fost decorat cu Crucea militară pentru merit. Dintre subofițerii și grănicerii români au fost distinși următorii: sergentul Marcu Balaci, caporalul Savu Grozăvescu, soldații Ion Bran, Petru Iancu și Petru Ambruș cu *Medalia de aur pentru vitejie*, caporalii Teodor Mutașcu și Gheorghe Drăgănescu, fruntașul Martin Iancu și soldații Agapie Radu, Vasile Drăgălina, Petru Turnea, Martin Galescu, Dumitru Graure, Gheorghe Brânzei și Zevedei Opruș, pușcașii Ianăș Fiat, Dumitru Stângu, Nicolae Veselin, Ișfan Izbașa și Gheorghe Fârteanu cu *Medalia de argint pentru vitejie clasa I-a*, caporalii Ion Pirtea și Traian Bihoi, soldații Ignat Străin, serezanul (cavaleristul) Nistor Novăcescu cu *Medalia de argint pentru vitejie clasa a II-a*. Pe lângă aceștia, oberserezanul Ion Răin, caporalul Antoniu Mihăiescu și soldatul Ion Bran au fost decorați cu ordinul rusesc crucea Sf. Gheorghe.

¹⁸ Vezi doc. 10.

¹⁹ Thimotheus von Poppovich (1795–1867), general-maior (1849), general-locotenent *ad honorem* (1857).

²⁰ Doc. 3.

¹³ Ultima poziție deținută de revoluționarii maghiari, cetatea Komárom, a capitulat la 27 septembrie 1849. Comandantul ei fusese generalul Klapka György, născut la Timișoara în 1820.

¹⁴ Între 1853 și 1859, având gradul de colonel Weymann a fost comandantul Regimentului de graniță nr. 13 româno-bănățean.

¹⁵ Doc. 1.

¹⁶ Doc. 2.

¹⁷ A. Marchescu, *op. cit.*, p. 249. Maiorul Weymann a primit Crucea militară pentru merit (*Militärverdienstkreuz*) și ordinul rusesc Sf. Vladimir clasa a III-a, căpitanul Babich

prin care sublocotenentului clasa a II-a Mihai Iacobici i se conferea Ordinul imperial Coroana de Fier clasa a III-a²¹, distincție care i-a fost înmănată la 1 ianuarie 1851²². La 1 februarie 1852 Iacobici a fost avansat în grad, devenind sublocotenent clasa I-a. Între timp, prevalându-se de prevederile statutului Ordinului Coroana de Fier, Iacobici a depus cerere de a i se acorda rangul nobiliar de cavaler (*Ritter*), cuvenit deținătorilor clasei a III-a. Până a se bucura însă de această recompensă, Iacobici a avut parte de altă onoare. La 18 ianuarie 1853, Magistratul (Primăria) orașului liber regesc Timișoara i-a conferit lui Iacobici, avansat între timp la gradul de locotenent, titlul de cetățean de onoare, „întru cea mai deplină apreciere a meritelor deosebite” în timpul asediului din aprilie – august 1849²³. Cu același prilej, nu mai puțin de 58 de militari, care se ilustraseră și fuseseră decorați pentru contribuția lor la apărarea Timișoarei, dobândiseră, la rândul lor, titlul de cetățean de onoare al orașului²⁴. Între aceștia, Iacobici era singurul român... În fine, la 28 mai 1853, împăratul

Franz Joseph a semnat diploma prin care sublocotenentul Mihai Iacobici din Regimentul de graniță nr. 13 româno-bănățean, decorat pentru bravură cu Ordinul Coroana de Fier clasa a III-a, a fost înnobilit, primind rangul de cavaler (*Ritter*), cu dreptul de transmitere ereditară a nobilității descendenților legali direcți de ambele sexe²⁵. În expunerea de motive au fost evidențiate calitățile lui Iacobici ca ofițer: „...pricepere, râvnă, iscusință și comportament ireproșabil, ... credință și atașament față de ilustra Noastră Casă Imperială și față de stat”, dovedite mai cu seamă în timpul asediului din 1849. Prin aceeași diplomă, Iacobici a primit pentru sine și descendenții săi următorul blazon nobiliar: „Într-un scut împărțit în lungime, de culoare roșie și albastră, pe o colină verde care se ridică la baza scutului, pe unde curge un râu, se înalță o cetate zidită din piatră cubică, având un turn pe latura căruia se văd patru creneluri deschise și înălțate și trei donjonuri rotunde, dintre care cel din mijloc este mai mare, iar fiecare are un orificiu rotund de tragere. Pe scut sunt așezate două coifuri de turnir, împodobite cu toarte aurite și coliere de giuvaere. De pe partea dreaptă a acestora atârână lambrechini de culoare roșie, iar de pe partea stângă lambrechini de culoare albastră, totul aflat pe o căptușeală de argint. Fiecare coif este împodobit cu o coroană de aur. Din coroana aflată pe coiful din dreapta se înalță un leu argintiu cu limba roșie, scoasă, ridicând cu o labă o sabie lată la vârf și curbă spre interior, îndreptată spre a lovi. Din coroana aflată pe coiful din stânga se ridică trei pene de struț, cea din mijloc fiind de culoare argintie, iar cele exterioare de culoare albastră²⁶. Bucurându-se, fără îndoială, de prețuirea superiorilor, locotenentul Iacobici va mai avea parte în anul 1853 de o nouă onoare. La 11 septembrie 1853, alături de locotenentul Iosif Seracin și de sublocotenentul Adamescu, Mihai Iacobici a făcut parte din escorta trimisă de Regimentul de graniță

²¹ În ierarhia înalțelor ordine imperiale, Coroana de Fier s-a aflat pe poziția a patra, după Ordinul Lâna de Aur (conferit doar capetelor încoronate, membrilor familiei de Habsburg și, în mod cu totul excepțional, unor înalți demnitari militari și civili), Ordinul Maria Tereza, Ordinul Sf. Ștefan, dar înaintea Ordinului Leopold și Franz Joseph. Instituit de împăratul Francisc I prin decretul din 1 ianuarie 1816, Ordinul Coroana de Fier avea, potrivit statutului, trei clase. Beneficiarul clasei I primea odată cu distincția și rangul de consilier aulic secret (*geheimer Hofrat*), garantând accesul direct la suveran, deținătorul clasei a II-a dobânda rangul nobiliar de liber-baron (*Freiherr*), în vreme ce titularul clasei a III-a obținea rangul nobiliar de cavaler (*Ritter*). Începând cu 12 ianuarie 1860, Ordinul Coroana de Fier conferit pentru merite militare se acorda cu „însemnele de război” (*mit der Kriegesdekoration*). Prin modificarea statutului Ordinului, începând cu 18 iulie 1884, au fost abrogate beneficiile (în speță nobilitarea) legate de conferirea Coroanei de Fier. Cu privire la acest ordinul Coroana de Fier, vezi Roman Freiherr von Procházka, *Österreichisches Ordenshandbuch*, München, 1974, 39–40; Johann Stolzer, Christian Steeb, *Österreichs Orden vom Mittelalter bis zur Gegenwart*, Graz, 1996, 146–162 și Walther A. Schwarz, „Vergänglicher Glanz”... *Altösterreichs Orden*, ed. Österreichisches Staatsarchiv, Viena, 2005, 26–27.

²² Avem în pregătire un studiu despre românii decorați cu Coroana de Fier.

²³ Doc. 4.

²⁴ Vezi lista acestora la Johann Nepomuk Preyer, *Monographie der königlichen Freistadt Temesvar*, Timișoara, 1853, 175–178. Prezentând acțiunea din 8 august 1849, Preyer (105–106) nu îl amintește pe Mihai Iacobici, la fel ca Franz Vanicek, *Specialgeschichte der Militärgrenze*, vol. IV, Viena, 1875, 245, care îl socotește drept actor principal pe căpitanul Bobic [sic!] în fruntea a 280 grăniceri români. Ion D. Suciuc, *Revoluția de la 1848–1849 în Banat*, București, 1968, 231 amintește doar în treacăct acțiunea lui Iacobici, fără a mai aminti de decorarea lui.

²⁵ Vezi doc. 5.

²⁶ Așa cum am amintit, încă n-am reușit să găsim originalul diplomei de înnobilitare și blazon a lui Mihai Iacobici. O copie a acesteia, cu reproducerea blazonului, se păstrează cu certitudine la Haus-, Hof- und Staatsarchiv din Viena în dosarele fondului referitor la nobilitări. Imaginea unui blazon nobiliar asemănător de cavaler poate fi văzută în cazul altui militar bănățean decorat cu Coroana de Fier clasa a III-a, generalul Mihai cavaler de Trapșa, pe originalul păstrat în prezent la Muzeul Județean de Etnografie și al Regimentului de graniță din Caransebeș. În legătură cu acest blazon, vezi Liviu Groza, Blazonul de cavaler al generalului Mihail Trapșa, *Acta Musei Napocensis*, 26–30 (1989–1993), 2, 591–598; o reproducere color a blazonului pe coperta lucrării Liviu Groza, *Din viața și activitatea generalului Mihail Trapșa*, Lugoj, 1995 (vezi și 57–58).

nr. 13 la Orșova, pentru însoți până la Viena vasul de război „Albrecht” și vaporul „Schick”, care transportau Coroana Sf. Ștefan și celelalte insignii regale maghiare²⁷, care i-au fost predate împăratului Franz Joseph la 20 septembrie 1853²⁸. Odată cu aceasta, viața și activitatea locotenentului Mihai cavalier de Iacobici aveau să intre în rutina cotidiană a unui teritoriu militarizat: Granița Militară Bănățeană. În 1857, Iacobici era comandantul comunei grănicerești Cârpa (azi Valea Timișului) din apropiere Caransebeș, fiind implicat puternic în viața comunității locale²⁹. În 1859 și 1866, având gradul de căpitan, Mihai Iacobici, rămas în corpul de ofițeri ai Regimentului de graniță nr. 13, a luat parte la campaniile din Italia și Boemia. Se pare că, imediat după desființarea Graniței Militare Bănățene prin decretul imperial din 2 iunie 1872, Iacobici s-a pensionat, primind apoi, *ad honorem*, gradul de maior³⁰. Stabilit la Caransebeș, Mihai Iacobici s-a implicat din plin în viața național-politică și bisericească a românilor din Banat, îndemnat desigur și de camaradul său de arme și de generație, generalul Traian Doda. La 20 ianuarie 1878, Iacobici a fost numit de episcopul caransebeșan Ioan Popasu în deputăția românilor din Ardeal și Banat, care urma să protesteze la Viena împotriva proiectului de lege vizând introducerea limbii maghiare ca materie obligatorie de

²⁷ Corona Sf. Ștefan și celelalte insignii regale ungare fuseseră ascunse în apropiere de Orșova, în august 1849, de Szemere Bertalan, fostul ministru revoluționar de interne al Ungariei, fiind descoperite la 8 septembrie 1853.

²⁸ Coriolan Buracu, *Din istoria Banatului Severin*, Caransebeș, 1932, 21 și Cornel Cornean, Colonelul Iosif Seracin (1824–1887), *Foaia Diecezană*, Caransebeș, anul LVII (1944), nr. 36, 37 și 38.

²⁹ Pe filele unui *Octoih* tipărit la Buda în 1826 și păstrat la biserica din Cârpa, parohul local Gheorghe Uzonescu a însemnat la 26 octombrie 1857 că, la zidirea turnului sfântului lăcaș, la acoperirea acestuia cu tablă și la ridicarea sfintei cruci „domnul lăitnant Mihai cavalier de Iacobici din împreună cu domnul paroh Gheorghe Uzonescu, poporenii cu multă trudă i-au îndemnat”, vezi Valeriu Leu, *Însemnări manuscrise pe cărți vechi românești din bisericile eparhiei Caransebeșului (sec. XIX)*, Timișoara, 2011, 119–120. Pe filele unei alte cărți bisericești (*Euhologhion*, Sibiu, 1849), păstrate tot la biserica din Cârpa, preotul Uzonescu a notat la 30 octombrie 1857: „...să aduce aminte că, la această înfrumusețată și împodobită a sfintei cruci a bisăricii, domnul lăitnant cavaleri de Iacobici, comandant aceștia comunități, dimpreună cu domnul paroh Gheorghe Uzonescu, pre poporeni cu multă trudă i-au îndemnat”, vezi V. Leu, *op. cit.*, 132–133.

³⁰ În 1872, având încă gradul de căpitan, Iacobici s-a numărat printre cititorii constanți ai bibliotecii din Caransebeș a ofițerilor din regimentul de graniță, vezi Liviu Groza, *Contribuții la monografia Caransebeșului*, vol. III, Lugoj, 2014, 70, 72 și 88.

studiu în școlile profesionale românești³¹. În anul următor, Iacobici urma să fie pe mai departe membru al deputăției în cazul în care generalul Doda nu ar fi putut onora mandatul primit³². Din câte ne este cunoscut până în prezent, Iacobici s-a implicat pe mai departe în acțiunile care vizau dezvoltarea învățământului românesc la Caransebeș, ca o stavilă în fața politicii de maghiarizare promovate de guvernul de la Budapesta. Astfel, la 15 iulie 1881, Iacobici a semnat alături de generalul Traian Doda, de protosinghelul Filaret Musta, de asesorii consistoriali Aron Damaschin și Ioan Ionașiu, de secretarul consistorial Ioan Bartolomei, de profesorul Patriciu Drăgălina de la Preparandie și de comerciantul George Băiaș, apelul adresat locuitorilor din fosta Graniță Militară Bănățeană și foștilor grăniceri din Regimentul 13, de a contribui bănește la constituirea unui fond pentru înființarea și construirea unui liceu românesc la Caransebeș. Iacobici s-a numărat, de asemenea, între cei care au semnat, la 18 februarie 1882, memoriul adresat Ministerului de Interne al Ungariei, prin care se solicita aprobarea de a înființa un liceu românesc la Caransebeș. Cum era de așteptat, cererea n-a avut sorți de izbândă, pentru metropola românească din Banatul de munte fiind aprobată, ce-i drept, înființarea unui liceu, dar... cu predare în limba maghiară³³. Implicat în acțiunea național-politică a românilor din Banat și Transilvania, Mihai Iacobici a socotit necesar să aducă în memoria compatrioților săi faptele de arme din 1849, desigur ca un îndemn de mândrie dar și ca dovadă a atașamentului față de dinastie și de suveran, din partea cărora spera susținerea dezideratelor neamului său. La 22 mai 1890 el i-a trimis prietenului său de demult Petru Broșteanu³⁴, la cererea acestuia, mai multe docu-

³¹ Ioan D. Suci, Radu Constantinescu, *Documente privitoare la istoria Mitropoliei Banatului*, vol. II, [Timișoara], 1980, doc. 581, 935–936. Ca delegați ai eparhiei Caransebeșului au fost desemnați, pe lângă Mihai Iacobici, episcopul Popasu, protopopul Nicolae Andreevici și avocatul Constantin Rădulescu.

³² *Ibidem*, doc. 587, 939–940.

³³ Liviu Groza, *Oameni de seamă din Granița Bănățeană. Generalul Traian Doda*, Lugoj, 2000, 95–96.

³⁴ Petru Broșteanu (1838, Seleuș, în Banatul sârbesc – 1920, Brașov) a urmat cariera militară, devenind ofițer; după retragerea din armată a ocupat funcția de secretar al Societății austro-ungare de căi ferate. A început o susținută activitate publicistică atât ca autor cât și ca traducător, colaborând la mai multe publicații din România și din monarhia austro-ungară (între acestea „Transilvania” și „Romänische Revue”, editată de prietenul său Corneliu Diaconovich). Pentru meritele sale pe tărâm literar, Broșteanu a fost ales, la 1 aprilie 1887, membru corespondent al Academiei Române. Dintre lucrările sale mai importante amintim: *Das Eisen- und Stahlwerk Reschitza*, Reșița, 1877; *Der Romäne als Jäger*, Reșița, 1879; *Traista cu*

mente referitoare la actul de bravură din 8 august 1849, precum și copia diplomei de înnobilitare și de blazon. Rugămintea lui Iacobici era, ca Broșteanu să folosească aceste documente la „scrierea istoriei” – nu putem decât bănuși, că ar putea fi vorba de cea a revoluției din 1848 – și să le păstreze în arhiva lui împreună cu actele pe care spera să le fi primit prietenul său de la generalul Doda³⁵. Documentele trimise lui Broșteanu – preocupat pe atunci de alte proiecte – nu aveau să rămână pentru multă vreme la acesta. La 11 decembrie 1890, el i-a trimis documentele încredințate de Iacobici prietenului său Corneliu Diaconovich³⁶, cu rugămintea de a le publica în „Romänische Revue” sub un titlu menit să atragă – poate că aceasta era și intenția nerostită de Iacobici – bunăvoința împăratului Franz Joseph față de cauza românească: *Sub steagul galben-negru sau Pentru împărat și patrie*³⁷. Din motive care ne scapă, documentele lui Iacobici n-au mai văzut lumina tiparului în „Romänische Revue”. După ce revista și-a încetat apariția (1894), Broșteanu a ținut să recapete documentele de a Corneliu Diaconovich, cu intenția de a-și ține făgăduiala făcută vechiului său prieten trecut între timp la cele veșnice. În cele din urmă, folosindu-se de aceste documente, Broșteanu a publicat în „Gazeta Transilvaniei”, la 10/22 martie 1896, articolul despre fapta de eroism a lui Iacobici din august 1849³⁸. Momentul publicării socotim că nu este deloc întâmplător: tocmai pe atunci, la Budapesta și în celelalte părți ale regatului Ungariei era sărbătorit cu mare fast și emfază „Mileniul”... Cu acest prilej, Broșteanu a ținut să creioneze pentru posteritate, poate evocând imaginea care îi rămăsese de la ultima întâlnire, chipul prietenului de demult și a eroului pe nedrept dat uitării: „... afară de părul cărunț, nu arăta nimic la față sau [din] statura sa de ținută militară, că l-ar apăsa atâția ani... Figura lui semăna prea bine cu a unui stejar sănătos și puternic.”

povești, Brașov, 1896; Heinrich Francke, *Istoria Împăratului Traian și a contemporanilor săi* (traducere de Petru Broșteanu), Brașov, 1897.

³⁵ Doc. 8.

³⁶ Corneliu Diaconovich (1857, Bocșa Montană – 1923, Reșița), devine după studii de drept la Budapesta (1876–1880) și doctoratul obținut tot acolo (1883), redactor la ziarul românesc budapestan „Viitorul” (1884–1885). Între 1885 și 1894 publică, în limba germană, revista „Romänische Revue”; în 1894 devine primul director al ziarului „Dreptatea” din Timișoara, iar în 1896 este ales primul secretar al ASTRA și director al publicației acesteia „Transilvania”. Între 1890 și 1898 este secretar și director suplinitor al Băncii „Albina” din Sibiu. Coordonează și redactează publicarea *Enciclopediei Române* (3 volume, Sibiu, 1898–1904).

³⁷ Doc. 9.

³⁸ Doc. 10.

A N E X Ă

1 1849 septembrie 12, Caransebeș. Certificat eliberat de maiorul Johann Weymann, comandantul batalionului III din Regimentul de graniță nr. 13 româno-bănățean, și de ceilalți ofițeri ai unității locotenentului Mihai Iacobici în legătură cu fapta de bravură pe care a săvârșit-o în ziua de 8 august 1849, cu ocazia ieșirii în forță efectuată din cetatea Timișoara împotriva unor forțe ale trupelor maghiare de asediu.

Biblioteca Academiei Române București, *Documente Istorice*, pachetul MDCXCVIII, nr. 12; copie.

Abschrift

Beilage No .3

TAPFERKEITS-ZEUGNIS

Bei dem am 8. August l.J. unter Kommando des Herrn Hauptmanns Babic mit 150 Mann, um 5 Uhr Nachmittag, auf das vom Feinde besetzt gewesene verschanzte Lager bei Temesvar unternommenen Ausfall hat sich Herr Lieutenant Michael Jacobich durch Muth und Entschlossenheit unter den Augen der Garnison von Temesvar auf das rühmlichste hervorgethan, indem er mit größter Tapferkeit und Todesverachtung an der Spitze der Braven stürmend vorrückte, den Feind aus seiner Stellung warf, bei der Josefstädter Brücke die bei den feindlichen Kanonen als Bedeckung aufgestellte halbe Compagnie zum Weichen zwang, die Bedienungsmannschaft niedermachte, die zwei feindlichen Kanonen eroberte, selbe unter den heftigsten Feuer über den Damm und in die Palisadirung vor dem Peterwardeiner Thor brachte.

Bei dieser mit seltenem Muth unternommenen Expedition wurden überdies 55 Gefangene gemacht, dann 54 Stück Feurgewehre, eine Trommel und mehrere Tornister erobert.

Lieutenant Jacobich hat daher die schönsten Beweise muthvoller militärischer Leistung vor der ganzen Garnison am Tage gelegt und verdient daher der höchsten Gnade und Berücksichtigung anempfohlen zu werden.

Wir finden uns daher verpflichtet, dieses Zeugnis unaufgefordert abzugeben, damit diese glänzende That den verdienten Lohn finde.

Caransebesch, am 12. September 1849

L.S. Nestor Kitticsanu m.p., Lieutenant

L.S. Johann Grosavesko m.p., Hauptmann

L.S. Anton Bodrilla m.p., Lieutenant

L.S. Josef Zunea m.p., Lieutenant

L.S. Ignaz Babic m.p., Hauptmann

L.S. Johann Svoboda m.p., Hauptmann

L.S. Johann Weymann m.p., Major und
Bataillons-Commandant

Für die richtige Abschrift haftet Michael Ritter von Jacobich, Major des Ruhestandes.

2 1849 septembrie 21, Caransebeș. Maiorul Johann Weymann, comandantul batalionului III din

Regimentul de graniță nr. 13 româno-bănățean, îi înaintează Comandamentului General Bănățean certificatul de bravură eliberat locotenentului Mihai Iacobici și propune să i se acorde o recompensă.

Biblioteca Academiei Române București, *Documente Istorice*, pachetul MDCXCVIII, nr. 13; copie.

Abschrift

Beilage No. 4

Romanen-Banater 13. Grenz-Regiment, 3. Bataillon No. 1049

An das kaiserlich-königliche hohe Banater Militär-Kommando

Lieutenant Michael Jacobich hat bei dem am 8. August 1849 aus der Festung Temesvar gegen das vom Feinde besetzte verschanzte Lager unter den Augen der Garnison die schönsten Beweise militärischer Tapferkeit abgelegt, welche in dem Einbegleitungsberichte der hierüber erstatteten Relation No.1049 vom 10. August gebührend hervorgehoben wurde. Da demselben nur aus Versehen die den andern zutheil gewordene Auszeichnung für solch wackere Leistung nicht zugewendet worden sein mag, liegt es im Pflichtgefühl des gefertigten Bataillons-Kommandanten und dem ganzen dieser rühmlichen Expedition Zeuge gewesenem Offiziers-Corps, das beirückende Tapferkeits-Zeugnis diesem braven Offizieren unaufgefordert auszustellen und das hohe General-Kommando in Gehorsam zu bitten, selbes zur gnädigsten Berücksichtigung vorwortlichst höhern Orts einbegleiten zu wollen.

Caransebesch, am 21. September 1849

Weymann m.p., Major

Für die richtige Abschrift haftet Michael Ritter von Jacobich, Major des Ruhestandes.

3 1850 martie 30, Caransebeș. Maiorul Johann Weymann, fost comandant al batalionului III din Regimentul de graniță nr. 13 româno-bănățean, îi înaintează comenzii Regimentului raportul în legătură cu propunerea de recompensare a locotenentului Mihai Iacobici pentru fapta de bravură săvârșită în timpul asedierii Timișoarei din 1849, cu rugămintea ca demersul lui să fie înaintat și susținut pe lângă Ministerul de Război imperial.

Biblioteca Academiei Române, *Documente Istorice*, pachetul MDCXCVIII, nr. 15; copie.

Abschrift aus dem Original-Bericht

Beilage No. 6

Romanen-Banater 13. Grenz-Regiment, 3tes Bataillons-Commando

Caransebesch, am 30ten März 1850

Kaiserlich-königliches Kriegs-Ministerium !

Am 8. August 1849 wurde dem obigen Bataillons-Commando vom hohen Vertheidigungsrathe der Festung Temesvar der Auftrag zutheil, Nachmittags durch einen Ausfall den Feind, der das verschanzte Lager längs dem Bega-Canal besetzt hatte, mit 150 Mann des

Bataillons anzugreifen, ihn aus seiner Stellung zu werfen, die über den Canal erbaute Nothbrücke in Brand zu stecken und womöglich einige Gefangene zu machen, um durch selbe Nachrichten zu erhalten. Diesem Zwecke nachzukommen, bestimmte der gehorsamst Gefertigte den Hauptmann Babic, Lieutenant Thoma, Michael Jacobich und Martin Rain mit 150 Mann. Der Ausfall wurde um 5 Uhr Nachmittags, unter Protection des Geschützfeuers vom Festungswalle vorgenommen. Lieutenant Jacobich griff an der Spitze eines Zuges die feindliche Stellung an, während Lieutenant Rain mit einem Zuge die Unterstützung bildete und Hauptmann Babic mit dem Rest als Reserve nachfolgte. Das tapfere und energische Benehmen des Lieutenants Jacobich hatte zur Folge, daß der Feind geworfen und zum Theile niedergemacht wurde. Lieutenant Jacobich, an der Spitze seiner kleinen tapferen Schar, stürmte weiter gegen die Josefstädter Brücke, woselbst eine feindliche halbe Compagnie als Bedeckung bei zwei Geschützen aufgestellt war, griff selbe mit größter Entschlossenheit an, warf sie zurück und machte 55 Gefangene und eroberte die oben bezeichneten zwei Kanonen, die er unter den heftigsten Kartätschen- und Kleingewehrfeuer, mit vielen Kraftanstrengungen, über den 8 Schuh hohen Damm heben ließ und in die Festung brachte.

Dieser ausgezeichneten Waffenthat war vom commandirenden Herrn Generalen abwärts die ganze Garnison Augenzeuge und das glänzende Resultat wurde allgemein dem tapferen Lieutenant Jacobich zuerkannt und ihm sowohl von Sr Exzellenz dem Herrn Feldzeugmeister Baron von Rucavina, als dem Herrn Generalen Grafen von Leiningen-Westerburg, Herrn Generalen Baron von Wernhardt und Obersten Stancovich die schönsten Versprechungen einer Auszeichnung ausgesprochen.

Das Bataillons-Commando hat dieses heldenmüthige Betragen auch in der an das hohe Banater General-Commando unterlegten Relation gebührend hervorgehoben. Lieutenant Jacobich wird auch in dem sub A in Abschrift gehorsamst anverwahrten Auszuge aus dem Tagebuche der Vertheidigung von Temesvar als derjebige bezeichnet, der durch sein entschlossenes Betragen den günstigen Erfolg herbeiführte.

Die über diesen Ausfall erfolgte Allerhöchste Entscheidung brachte dem Hauptmann Babic, welcher die Reserve führte, den Orden der Eisernen Krone 3. Klasse un den kaiserlich russischen St.Anna-Orden 3. Klasse, dann für die durch Lieutenant Jacobich angeführten tapfersten der Mannschaft vom Feldwebel abwärts 5 Stück goldene und 15 Stück silberne Medaillen 1. Klasse. Lieutenant Jacobich, als der anerkannt verdienstvollste, blieb auf nicht abzusehende Weise gänzlich unberücksichtigt und unbelohnt.

Im Pflichtgeföhle des Bataillons-Commando lag es sonach diesen Gegenstand, der nur auf ein Versehen beruhen kann, zur Sprache zu bringen und erlaubte sich das in Abschrift sub B beiruhende mit

einem Tapferkeits-Zeugnis belegte Gesuch vom 21. September 1849 No.1049 dem hohen Banater Militär-Commando zur vorwortlichen Einbeförderung zu unterbreiten. Hierüber erfolgte bis nun noch gar keine Entscheidung und das Bataillons-Commando brachte bloß in Erfahrung, daß das diesfällige Einschreiten unter den noch unerledigten vielen ähnlichen Gesuchen beim 3. Armee-Commando erliege.

In der Pflicht des ergebenst Gefertigten, als gewesenen Bataillons-Commandanten, liegt es, für diesen mit den schönsten militärischen Tugenden ausgestatteten Offizier das Wort zu führen und das kaiserlich-königliche hohe Kriegs-Ministerium zu bitten, in Würdigung der vorbeschriebenen auf Wahrheit beruhenden Thatsachen, dem Lieutenant Jacobich die sich verdient gemachte Auszeichnung allergnädigst zuwenden zu wollen und erlaubt sich noch zu Bekräftigung der obigen Angaben auf S^e Erlaucht den Herrn Generalen Grafen Leiningen-Westerburg, Herrn Generalen Baron Wernhardt, Herrn Generalen Baron Blomberg und Herrn Obersten Stancovich zu berufen, die gewiss geneigt sein werden das tapfere Betragen dieses wackeren Offiziers bestens zu bekräftigen.

Weymann m.p., Major

An das kaiserlich-königliche löbliche Regiments-Commando: Beiruhendes an das hohe Kriegsministerium gerichtete Gesuch wird dem Regiments-Commando mit der Bitte unterbreitet, selbes unterstützt höhern Orts einbefördern zu wollen. Weymann m.p., Major
Ad N-m 1049 pro 1849/1850

Für die richtige Abschrift haftet Michael Ritter von Jacobich, major des Ruhestandes.

4 1853 ianuarie 18, Timișoara. Diplomă prin care Magistratul orașului liber regesc Timișoara îi acordă titlul de cetățean de onoare locotenentului Mihai Iacobici în semn de recunoștință pentru fapta de bravură săvârșită în timpul asediului din 1849.

Biblioteca Academiei Române București, *Documente Istorice*, pachetul MDCXCVIII, nr. 15 ; copie.

Abschrift aus dem Diplome

Beilage No. 2

No. 73

Der Magistrat und die Bürger-Repräsentanz der königlichen Freistadt Temesvar fühlen sich freudigst gedrungen Sr Wohlgeboren dem Herrn kaiserlich-königlichen Lieutenant Michael Jacobich etc. etc. in vollkommener Würdigung der ausgezeichneten Verdienste, welche sich Seine Wohlgeboren um diese königliche Freistadt bei der heldenhaften Vertheidigung derselben während der hundert und siebentägigen Belagerung im Jahre 1849 erworben, der Allerhöchsten Anerkennung Seiner kaiserlich-königlichen apostolischen Majestät die Verleihung des Ehrenbürgerrechtes dieser königlichen Freistadt anzureihen und darüber diesen Brief unter dem Stadtsiegel auszufertigen. Temesvar, gegeben aus der

am 18. Jänner 1853 abgehaltenen Rathssitzung des Magistrates und der Bürger-Repräsentanz.

J. N. Preyer m.p.,

STADTSIEGEL

Ferdinand Gunnermann m.p., Bürgermeister Sekretär

5 1853 mai 28, Viena. Diploma imperială prin care locotenentul Mihai Iacobici, decorat cu Ordinul Coroana de Fier clasa a III-a, este înnobilit, primind blazon nobiliar și rangul de cavalier.

Biblioteca Academiei Române București, *Documente Istorice*, pachetul MDCXCVIII, nr. 11: copie.

Abschrift aus dem Diplome

Beilage No. 1

Wir, Franz Joseph, von Gottes Gnaden Kaiser von Österreich, König von Ungarn und Böhmen, König der Lombardei und Venedigs, von Dalmatien, Kroatien, Slavonien, Galicien, Lodomerien und Illyrien, Erzherzog von Österreich, Großherzog von Krakau, Herzog von Lothringen, Steyermark, Kärnthen, Krain, Ober- und Nieder-Schlesien und der Bukovina, Großfürst von Siebenbürgen, Markgraf von Mähren, gefürsteter Graf von Habsburg und Tyrol, Großwoiwode der Woiwodschaft Serbien etc. etc.

Betrachten es stets als eine Unserer heiligsten und angenehmsten Regenten-Pflichten und Vorrechte, wahres Verdienst durch öffentliche Merkmale Unserer gerechten Anerkennung auszuzeichnen und andere dadurch zur Verdienstlichkeit um das allgemeine Beste anzueifern.

Mit Vergnügen haben Wir demnach vernommen, daß Unser lieber getreuer MICHAEL JACOBICH, Unterlieutenant in Unserem Romanen-Banater 13. Gränz-infanterie-Regimente und Ritter des kaiserlichen österreichischen Ordens der Eisernen Krone dritter Klasse, um allergnädigste Erhebung in den Ritterstande allerunterthänigst gebeten habe.

MICHAEL JACOBICH, zu Armönisch im Banate im Jahre 1822 geboren, ist bei dem Romanen-Banater 13. Gränz-Infanterie-Regimente am ersten November 1838 in die Kriegsdienste Unseres durchlauchtigsten Kaiserhauses getreten, hat bei diesem Regimente alle Unter-Offiziers-Chargen stufenweise durchgegangen, wurde am ersten Jänner 1849 zum Unterlieutenant zweiter Klasse und am ersten Februar 1852 zum Unterlieutenant erster Klasse ernannt, in welcher Charge er sich noch dermalen befindet. Während dieser Militärdienstzeit hat MICHAEL JACOBICH sich stets durch Einsicht, Eifer, Geschicklichkeit und tadelloses Benehmen ausgezeichnet und Treue und Anhänglichkeit an Unser durchlauchtigstes Kaiserhaus und den Staat bewährt. Zu Unserer besonderen Zufriedenheit haben Wir auch erfahren, daß MICHAEL JACOBICH den Feldzug im Jahre 1849 in Ungarn mitgemacht und insbesondere am achten August 1849, bei einem Ausfalle aus der belagerten Festung Temesvar, sich hervorgethan habe, wobei zwei Kanonen und fünfzig Gewehre erobert und fünfundfünfzig Gefangene gemacht wurden.

Demnach haben Wir Uns bewogen gefunden, dem Unterlieutenant MICHAEL JACOBICH mit Unserem Kabinettschreiben vom achtzehnten November 1850 für die hierbei an den Tag gelegte Tapferkeit Unseren kaiserlichen Orden der Eisernen Krone dritter Klasse zu verleihen.

Da nun nach den Statuten dieses Ordens den Rittern dritter Klasse gestattet ist um Erhebung in den österreichischen Ritterstand anzusuchen, so haben Wir über die von ihm gestellte Bitte Uns aus kaiserlicher und königlicher Machtvollkommenheit bewogen gefunden ihm, MICHAEL JACOBICH, sammt seiner ehelichen Nachkommenschaft beiderlei Geschlechtes für alle künftigen Zeiten in den Ritterstand Unseres österreichischen Kaiserreichs zu erheben. Wir gestatten insbesondere, daß sich der Unterlieutenant MICHAEL VON JACOBICH und seine eheligen Nachkommen beiderlei Geschlechtes auch des in gegenwärtiger Urkunde mit den kunstmäßigen Farben entworfenen ritterlichen Wappens bedienen mögen, nämlich:

In einem von rother und blauer Farbe nach der Länge getheilten Schilde erhebt sich auf grünen aus dem Fußrande hervorgehenden, von einem Flusse quer durchströmten Hügel, eine aus Quaderstein erbaute Burg, welche mit einem offenen von vier erhöhten Schießscharten beseiteten Thurn und mit zwei runden Warten, von denen die mittlere erhöht erscheinet und jede eine runde Schußöffnung enthält, versehen ist. Ruhen zwei mit goldenen Bügeln und Halskleinodien geschmückte Turnierhelme. Von dem rechten derselben hängen rothe und von dem linken blaue Helmdecken herab, welche insgesamt mit Silber unterlegt sind.

W A P P E N

Jeder Helm ist mit einer goldenen Krone geziert; aus jener des rechten Helmes wächst ein silberner Löwe mit ausgeschlagener rother Zunge einen breitendigen Säbel zum Streiche erhebend und einwärts gekehrt hervor. Die Krone des linken Helmes trägt drei Straußfedern, deren mittlere von Silber und jede äußere von blauer Farbe ist.

Es ist Unser kaiserlicher und königlicher Wille, daß MICHAEL RITTER VON JACOBICH und alle seine eheligen Nachkommen beiderlei Geschlechtes für Ritterstands-Personen des österreichischen Kaiserreichs geachtet, geehrt und von allen Unseren Behörden in dem ruhigen und ungestörten Genuße der nach den Staatsgesetzen mit diesem Stande verbundenen Rechte kräftigst geschützt werde.

Zu mehrerer Bekräftigung alles dessen haben Wir gegenwärtiges Diplom mit Unserem kaiserlichen Namen eigenhändig unterzeichnet und Unser kaiserliches Majestäts-Siegel anhängen lassen.

Gegeben und ausgefertigt mittelst Unseres lieben und getreuen Doctors Alexander Bach, Großkreuzes Unseres kaiserlich-österreichischen Leopold und des Franz Joseph-Ordens, Unseres wirklichen geheimen Rathes und Ministers des Innern, in

Unserer Reichs-Haupt- und Residenzstadt Wien, am achtundzwanzigsten Monatstage Mai, nach Christi Geburt im Eintausend Achthundert dreiundfünfzigsten, Unserer Reiche im fünften Jahre.

Franz Joseph m.p.

Der Minister des Innern,

Alexander Bach m.p.

Nach Seiner kaiserlich-königlich apostolischen

Majestät Höchsteigenen Befehle,

Friedrich Sachse von Rothenberg m.p.,

Ministerial-Rath

6 <1849 august 8, Timișoara>. Extras din Jurnalul de operațiuni al Comandamentului apărării cetății Timișoara din timpul asediului din 1849 cu privire la actul de bravură al locotenentului Mihai Iacobici.

Biblioteca Academiei Române București, *Documente Istorice*, pachetul MDCXCVIII, nr. 10; copie.

Beilage No. 7

Abschrift des Auszuges aus dem Tagebuche der
Vertheidigung der Festung Temesvar, den 8. August 1849.
Ein Ausfall

Die feindlichen Arbeiten in der 2ten Parallele wurden die ganze Nacht hindurch mit Wachtelwürfe gestört. Der Feind feuert nur selten am Canaldamm aus Geschützen kleinen Kalibers.

Die zweite Parallele und der ganze Damm der Bega bis zur Brücke in die Fabrique ist von einer dichten Vedettenlinie besetzt; bei der Bischofsbrücke sind schon 2 Kanonen in die 2te Parallele eingeführt.

Gegen 4 Uhr Nachmittag fallen 150 Grenzer unter Hauptmann Babic gegen diese Plänkler-Chaine am Canaldamm aus, greifen im raschen Vorgehen dieselbe mit dem Bajonett an. Dort wird dem Feinde durch das von dem Bastion IV, V und VI dahin konzentrirte Kartätschenfeuer weder ein Sukkurs, noch der Rückzug gestattet, so daß alles was sich nicht ergab niedergemacht wurde. Die Grenzer stürmten unter Lieutenant Jacobich weiter gegen die Josefstädter Brücke, wo die aufgestellte ungarische eine halbe Compagnie nach heftiger Gegenwehr mit Rücklassung der zwei vor kurzem eingeführten 3pfündigen Kanonen die Flucht ergriff.

Die ganze Garnison war Zeuge dieses entschlossenen glücklichen Ausfalles, wobei Hauptmann Babic, vorzüglich aber Lieutenant Jacobich, heldenmüthig an der Spitze wesentlich zu dem günstigen Erfolg beigetragen haben. Lieutenant Thoma ist bei dieser Gelegenheit getödtet worden. Zwei Kanonen, 50 Gewehre, eine Trommel, nebst 55 Gefangenen waren die Beute dieses glücklichen Ausfalls.

Für die richtige Abschrift haftet Michael Ritter von Jacobich, Major des Ruhestandes.

7 1890 mai 22, *Caransebeș*. Completări ale maiorului (r) Mihai cavaler de Iacobici în legătură cu relatările *Jurnalului oficial de operațiuni* din timpul asediului cetății Timișoara (1849) despre fapta sa de arme din 8 august 1849.

Biblioteca Academiei Române, *Documente Istorice*, pachetul MDCXCVIII, nr. 9; original.

Nachtrag

Beilage No. 7

Zu den am 8. August 1849 5 Uhr Nachmittag gemachten Ausfalle, welcher so glänzend durchgeführt worden ist, erlaube ich mir noch folgende Begebenheit, welche im Tagebuche von den mit der Führung desselben betraut gewesen Generalstabsoffizier oder Adjutanten, wahrscheinlich weil die treuen Grenzer des Romanen-Banater 13. Grenz-Regiments die schöne tapfere That im Angesichte der ganzen Garnison durchgeführt haben, nicht aufgenommen, wahrheitsgetreu, wie folgt, zu beschreiben:

Nachdem ich, Endesgefertigter, mit den eroberten 2 Geschützen, 55 Gefangenen, 54 Gewehren, eine Trommel etc., welche ich dem Feinde bei der Josefstädter Brücke abgenommen, auf der Straße den Rückzug angetreten und bis an das Peterwardeiner Thor, welches stark verpalisadirt war, von dem mittlerweile sich wieder gesammelten Feinde mittelst Kleingewehrfeuer und aus einer Batterie von der Mehalaer Seite auch mit Kartätschen heftig beschossen wurde, glücklich angelangt bin, hatte sich auch die ganze Compagnie unter dem Schutz des von der Bischofsbrücke führenden Dammes beim Festungsthor realirt, und nachdem das verpalisadirte Thor durch die aus der Festung herbeigeeilten Zimmerleute geöffnet und wir mit unseren Trophäen, dann den Gefangenen in der Festung eingelassen waren, so auch uns geordnet haben, wurde der Marsch in der Festung mit klingendem Spiele angetreten. An der Spitze der Compagnie marschirte de 1. et 2. Zug, in der Mitte waren die Gefangenen, welche auch die nur auf die Lafetten und rückwärtigen Räder ruhenden Kanonen ziehen mußten, eingetheilt; den Schluß bildete der 3. et 4. Zug. In dieser Ordnung wurde unter der Begleitung aller Herrn Generalen, Stabs- und Oberoffizieren, welche während der Durchführung des Ausfalles die heldenmüthige That der tapferen Romanen vom Hauptwall der Festung bewunderten, dann dem Jubel der noch gut kaiserlich gesinnten Bürger, über den Paradeplatz bis vor dem Siebenbürger Thore, allwo S^c Exzellenz der Herr Feldzeugmeister Baron von Rucavina als Festungs-Commandant mit den Kanzleien und dem Generalstabe zur Sicherheit in den Cassamaten einquartirt war marschirt. Alldorten angelangt, wurde an Front aufmarschirt, die Kanonen und Gefangenen aber auf 10 Schritte Distanz vor der Compagnie aufgestellt. Bei der Ankunft Sr Exzellenz wurde präsentirt, so auch der Generalmarsch geschlagen. Nachdem der Herr Compagnie-Commandant Babic die Meldung von der Durchführung des Ausfalles,

so auch den gemachten Trophäen, welche als Zeugen vor der Front standen, erstattet hatte, wurde das Spiel eingestellt, so auch geschuldert.

S^c Exzellenz der Herr Feldzeugmeister geruhte dem Herrn Compagnie-Commandanten für die so glänzende Durchführung des Ausfalles zu danken, sodann aber den Gefertigten vor der Front vorzurufen. Bei dieser Gelegenheit sagte S^c Exzellenz in Gegenwart aller anwesenden Herrn Generalen so auch Offizieren mit starker hervorhebender Stimme: „Herr Lieutenant, Sie haben mit der heldenmüthigen Tapferkeit und Todesverachtung die schönste militärische That in Gegenwart der ganzen Garnison am Tage als Held gelegt. Ich werde es nicht unterlassen, Sie für den schönsten militärischen Orden zu beantragen. Fernerhin wollen Sie in der Muttersprache den braven treuen Grenzern meinen Dank im Namen Sr Majestät unseres allergnädigsten Kaisers aussprechen. Dieselben haben unter Ihrer ausgezeichneten Leitung, durch Heldenmuth und Tapferkeit den Beweis geliefert, daß sie Nachkömmlinge der alten Römer sind und daß das heiße, tapfere römische Blut noch in den Adern derselben circulirt.“

Alle diese Thaten und Worte beruhen auf Wahrheit, aber, wie eben erwähnt, im Tagebuche zur Verewigung der heldenmüthigen That der tapferen und zu jeder Zeit stets treuen Romanen in der Kriegsgeschichte nicht aufgenommen. Caransebesch, am 22. Mai 1890

Michael Ritter von Jacobich,

Major des Ruhestandes

Ehrenbürger der königlichen Freistadt Temesvar

8 1890 mai 22, *Caransebeș*. Maiorul (r) Mihai cavaler de Iacobici îi trimite lui Petru Broșteanu, la cererea acestuia, mai multe documente referitoare la actul de bravură pe care l-a săvârșit la 8 august 1849, în timpul asedierii Timișoarei de trupele maghiare, precum și copia diplomei sale de cavaler (cu acordarea unui blazon nobiliar), pentru a le păstra și valorifica în viitor.

Biblioteca Academiei Române, *Documente Istorice*, pachetul MDCXCVIII, nr. 8; original.

Caransebesch, am 22. Mai 1890

Mein lieber, alter Kriegskamerad!

Deinem Wunsche, so auch meinem Versprechen gemäß, übersende ich Dir beifolgende auf Wahrheit beruhende Dokumente, welche Du zu Deinem Gebrauche verwenden kannst, als:

- 1-mo Mein Ritter-Diplom in voller Abschrift.
- 2-do Eine Abschrift des Diplomes von der Temesvarer städtischen Representanz, mittels welchem ich die Ehrenbürgerschaft erhalten habe.
- 3-tio Das Offiziers-Tapferkeitszeugnis vom 12. September 1849.
- 4-to Abschrift des Berichtes des Bataillons-Commando vom 21. September 1849 No. 1049.
- 5-to Abschrift aus dem gedruckten Tagebuche vom 8. August 1849 Ausfall.

6-to Eine Abschrift des Bataillons-Commando-Berichtes vom 30. März 1850 an das Kriegsministerium. 7-mo Einen von mir über den Ausfall vom 8. August 1849 auf die Wahrheit der Thaten beruhenden und verfassten Nachtrag. Mich würde es sehr freuen, wenn Du alle diese Beilagen zur Verfassung der Geschichte benutzen wirst; dieselben wollest Du auch in Deinem Archive für künftige Zeiten aufbewahren. Andere Documente, welche Dir nützlich wären, besitze ich nicht. Ich hoffe, daß der Herr General Doda von seinen Schriften auch etwas gegeben hat. Hier sonst nichts Neues. Sei recht herzlich begrüßt von Deinen stets bereitwilligen alten Kriegskameraden,

*Michael Ritter von Jacobich,
Major des Rubestandes*

9 1890 decembrie 11, Reșița. Petru Broșteanu îi trimite lui Corneliu Diaconovich mai multe documente primite de la maiorul (r) Mihai cavalier de Iacobici referitoare la decorarea sa pentru faptele de arme săvârșite în 1849, înobilarea sa și acordarea cetățeniei de onoare a orașului Timișoara, cu rugămintea de a le publica în revista „Romänische Revue”; îl roagă să-i trimită numerele din „Romänische Revue” în care publicase diferite articole, pentru a se folosi de acestea la obținerea unui premiu din partea Academiei Române; îl roagă să intervină la București pentru a i se conferi o decorație, cel puțin *Bene merenti*.

Biblioteca Academiei Române București, *Documente Istorice*, pachetul MDCXCVIII, nr. 8; original scris pe verso-ul scrisorii din 22 mai 1890 a lui Mihai Iacobici către Petru Broșteanu.

Lieber Cornel!

Anbei sende ich Dir einige mir von meinem alten Freunde und Kriegskameraden pens[ionirten] Major Jakobich, dem Vater [von] Ignatz¹, schon vor längerer Zeit zugekommenen auf seine Dekorirung, Erhebung in den Adelsstand und Wahl zum Ehrenbürger von Temesvar Bezug habende Dokumente.

Ich bin der Ansicht, daß Du für derlei Dokumente unter irgend einem Schlagworte – *Unter schwarzgelber Fahne* oder *Für Kaiser und Vaterland* etc. – in der „Rom[änischen] Revue” Platz machen und gleich mit der Veröffentlichung mitfolgender Dokumente beginnen solltest. Jedenfalls bitte ich, dieses in ein oder der anderen Weise zu thun.

Ferner habe ich noch ein Anliegen: ich beabsichtige mich um eine Prämie bei der *Academia Română* zu bewerben und benöthige zur Illustrirung meiner bisherigen schriftstellerischen Thätigkeit auch meine in der *Revue* veröffentlichten Arbeiten. Mein Ansuchen geht nun dahin, daß Du mir jene Hefte der *Revue* in Bälde (den Termin Decemberende) zusenden möchtest, welche Arbeiten von mir enthalten. Kann ich auf die Erfüllung dieser Ansuchung rechnen? Du würdest mich hiedurch sehr verpflichten.

M.² ist wieder am Ruder. Sollte ich nicht Deine Angelegenheit auffrischen? Als Gegendienst möchte ich Dich bitten, auch etwas für mich zu thun. Ich bin überzeugt, daß man nur die Idee anzuregen braucht, und ein *Bene merenti*³ wäre das Wenigste was für mich dabei herauschauen würde. Zu diesem Zwecke aber müßtest Du, da wir uns gegenseitig denn doch nicht in die Hand arbeiten können, jemand anderen vorschieben, und zwar empfehle ich Dir hiezu H[errn] I. Popescu, den Redakteur der „Transilvania“ von dort, welchem Du die Idee nahe legen könntest, und ich bin überzeugt, daß dieser es thun wird. Natürlich müßtest Du die Sache sehr heiklich behandeln, Popescu gesprächsweise darauf hinleiten, denn ich sehe aus allen seinen Berichten, daß ihme meine Arbeiten außerordentlich gefallen. Anlaß hiezu hättest Du, da ich ja sowohl bei der *Revue* als auch bei der *Transilvania* Mitarbeiter bin.

Dich herzlich grüßend, Dein alter,

P. Broșteanu

¹ Ignatie cavalier de Iacobici (1845–1905), fiul lui Mihai Iacobici și tatăl viitorului general Iosif cavalier de Iacobici. La data scrisorii lui Petru Broșteanu către Corneliu Diaconovich, Ignatie cavalier de Iacobici, având gradul de maior, era comandant-adjunct al unui regiment cu garnizoana la Alba Iulia.

² Este vorba de generalul Gheorghe Manu, prim-ministru al României între 5/17 noiembrie 1889 și 21 februarie/5 martie 1891.

³ Decorație românească, având două clase, care a fost instituită de regele Carol I în anul 1876.

10 1896 martie 10/22, Brașov. Articolul *Eroism românesc. Un episod din revoluțiunea din 1848 petrecut în orașul Timișoara*, de Petru Broșteanu, publicat în „Gazeta Transilvaniei”, anul LIX, nr. 56 din 10/22 martie 1896.

Mult sânge românesc s-a vărsat în jurul și înaintea porților capitalei de odinioară, Timișoara sau Tibiscul antic al Daciei ripense. Precum sângele bravilor grăniceri români s-a pierdut, îngrășând pământul, așa și recunoștința și răsplata s-a pierdut în uitare. Una însă totuși a rămas: *virtutea și gloria*. Astea nu se pot nici nega, nici uita, căci vii sunt încă oamenii, în viață e orașul care, deodată cu existența sa, conservă suvenirul întâmplărilor prin care s-a trecut în toate timpurile. El însuși, orașul Timișoara, ne vorbește mai lămurit ca orice scrisoare, că ceea ce, cândva, era virtute, merit, drept și îndreptățire pentru remunerațiune, astăzi – prin schimbarea timpurilor – a devenit cauză motivată – de dispreț, ură și persecuțiune.

Între luptele de la 1848–1849, apariția Timișoarei prin garnizoana sa eroică în răstimp de 107 zile ocupă, fără îndoială, pagina cea mai strălucită în istoria acelei epoci memorabile.

În urma catastrofei de la Sibiu, din 15 martie 1849 st.n., când Puchner, generalul imperial bătut

de insurgenții de atunci sub conducerea generalului polonez Bem, fusese constrâns a se retrage cu armata austriacă imperială în România, se putea ușor prevedea că Bem, văzând Transilvania curățită de trupele imperiale, se va întoarce spre Banatul Timișan pentru continuarea operațiunilor sale. La începutul lui aprilie, insurgenții începuseră a se întinde mereu spre sud-estul Timișanei și a ocupa pozițiunile mai importante, împingându-și coloanele lor spre Timișoara. Ei se apropiaseră de această cetate; la 25 aprilie o împresurară din toate părțile și o constrânseră a-și închide porțile, încetînd astfel toată comunicația cu lumea de afară.

Între trupele cărora [le] era încredințată apărarea cetății se afla și un batalion de grăniceri româno-banatici. Chemarea acestui batalion era dintre cele mai critice și grele, căci eroicul comandant al cetății, mareșalul-locotenent campestru baronul de Rucavina, având deplină încredere numai în grănicerii săi, încredințase numei lor serviciul în jurul cetății, cu scop de a împiedica dezertările soldaților de la regimentele de linie, care se înmulțiseră în timpurile din urmă într-un mod îngrijorător.

Într-aceea, insurgenții începură mereu a se întări în jurul cetății, stricără apaductele care aprovizionau cetatea cu apă de băut, și-și întinseseră avanposturile lor până la malul stâng al Canalului [Bega], mai apoi chiar și până în raionul punților din cetate. La puntea dinspre „Josefin” mai așezară două tunuri, cu cari apoi băteau aspru atât frontul întreg al bastionului principal cât și artileria de apărare deasupra „Porții Petruvaradinului”.

Bombardarea cetății se începu la 15 mai și ținu, cu puține întreruperi, până la 8 august, în care zi insurgenții avuseseră cu totul 28 baterii în acțiune, aruncând foc și moarte între apărătorii cetății. Îndeosebi cele două tunuri făceau multe și mari stricăciuni și de repetate ori se rugaseră bravii grăniceri de comandantul suprem al cetății, ca să le permită un atac asupra acestor tunuri periculoase, ceea ce însă nu li se permise.

Starea garnizoanei devenise, în fine, din zi în zi tot mai critică. Pe lângă scenele îngrozitoare cauzate prin bombardarea înfricoșătoare și prin stricăciunile dezastroase, pe lângă mulțimea de morți și răniți, se mai alăturase și lipsa de hrană, apoi frigurile, scorbutul și holera, încât dacă cineva era scăpat de pericolul morții prin proiectile și prin gloanțe, trebuia să cadă victima tifosului și a holerei. Carnea se împărțea numai de două ori pe săptămână; carnea de cal devenise o mâncare luxuriosă. Legume, poame, verdețuri, unt, lapte, zburătoare domestice erau rarități.

După ce însă, prin restrângerea mai perfectă a cercului de împresurare și închiderea de tot a căilor de comunicații prin insurgenți se făcea imposibil comandantului cetății a trage informațiuni despre întâmplările din afară, se hotărâră, în fine, la o excursiune, cu scop [de] a face prizonieri, de la cari apoi ar putea înțelege și aici ceva despre mișcările trupelor și despre starea împrejurărilor din afară.

Cu executarea acestei operațiuni se încredințase batalionul de grăniceri români, din care se compuse o companie de 150 soldați aleși sub comanda căpitanului

Babici, pe lângă care mai erau atașați locotenenții Thoma, Rein și Iacobici, tustrei români grăniceri.

Mandatul acestei companii era: a ieși (la 8 august) din curtea Casarmei transilvane, prin poarta internă, și a înainta până la șanțul extrem al cetății, de acolo a trece în direcțiunea cea mai scurtă peste glacisul cetății și a se arunca apoi cât de grabnic asupra avanposturilor inamice, a le respinge pe acestea spre suburbiul Maere, a face – dacă se poate – prizonieri și apoi a executa retragerea pe lângă șoseaua de la așa-numita punte episcopească, prin poarta numită a Petrovaradinului.

Compania ieși afară și ajunsese la șanțul extrem al cetății. Atunci locotenentul **Iacobici**, cu un despărțământ, se însărcină a se repezi asupra inamicului și apoi a înainta spre puntea episcopească, unde va avea să aștepte sosirea restului companiei.

Mandatul s-a executat cu promptitudine. Locotenentul Iacobici a observat că atât avanposturile inamice de-a lungul Canalului, spre puntea suburbiului Iosefin, cât și artileriștii de la cele două tunuri primejdioase zăceau cuprinși de o căldură apăsătoare, s-a hotărât fără multă combinare a comite un fapt îndrăzneț-eroic.

„Măi feciori! – zise el grănicerilor săi – Tunurile acelea, vedeți-le acolo, pot să fie îndată în mâinile noastre. Care vrea să le aibe, să-mi urmeze! După mine, feciori!”

„Toți le vrem” fu răspunsul năbușit al bravilor soldați și, ca niște vulturi, se repeziră asupra tunurilor și soldaților inamici. Într-un moment, tunurile și căruțele de munițiune fuseră în mâinile Românilor. Inamicii, surprinși, văzându-se deodată înconjurați de grănicerii români, credeau că visează un vis greu.

Căpitanul Babici, invitat de locotenentul Iacobici, văzând cutezanța într-adevăr eroică, încoronată de un succes atât de strălucit, se grăbi a-i veni întru ajutor. Insurgenții nici nu avură timp a pune mâna pe armă până ce deveniră prizonieri. Babici luă prizonierii și-i puse în mișcare spre cetate, iar Iacobici se îngrijise a disloca tunurile din pozițiunile lor, pornindu-le pe șoseaua principală spre cetate.

Situațiunea bravilor Români devenise însă acum și mai critică, căci se alarmaseră insurgenții din celelalte părți ale taberei lor și deja se apropia un detașament drept la puntea spre Iosefin, începând a trage o mulțime de focuri în dosul grănicerilor lui Iacobici, iară dinspre Măhala începură a-i tracta chiar și cu proiectile explozive, care începură a lovi. Bravii cuceritori însă tot nu s-au descurajat, ci, răspunzând bărbătește cu foc, s-au retras în cetate, ducând cu ei tot ce le căzuse în mână. Locotenentul Thoma și încă un grănicer, tocmai în momentul când sosiseră la Poarta Petrovaradinului, fuseseră loviți și căzură.

Poarta se deschise, compania se realinie în ordinea militară cuvenită, luă tunurile și prizonierii în mijlocul lor și apoi se puseră în mișcare prin străzile principale ale cetății până la Poarta transilvană, unde era locuința comandantului suprem al cetății. Aici se postară cu trofee cu tot, iar baronul Rucavina îi

întâmpină acompaniat de suita sa de generali, stat-major și alți ofițeri superiori, de trupe de garnizoană și mulțime adunată. Făcându-i-se raportul îndătinat și predându-se obiectele cucerite, comandantul le vorbi:

„Grăniceri români! Voi nu numai ați satisfăcut mandatul primit de la mine, ci m-ați surprins peste așteptare prin eroismul vostru. Cutezanța voastră mi-a cauzat admirare, mie și garnizoanei întregi. Succesul strălucit al acestei întreprinderi dovedește că sunteți adevărați strănepoți ei eroicilor Romani vechi. Vă mulțumesc în numele Majestății Sale a prea grațiosului nostru împărat!”

Întorcându-se apoi către locotenentul Iacobici, îi adresă următoarele cuvinte:

„Domnia Ta, domnule locotenent, prin întreprinderea aceasta, prin prizonierii și trofeele cele frumoase, ai dat dovadă necontestabilă de ofițer brav și erou, iară eu [mă] voi îngriji ca pieptul Domniei Tale să fie decorat în mod corespunzător faptei eroice, ce ai săvârșit-o din propria-ti inițiativă.”

Entuziasmul și bucuria ganizoanei întregi erau nemărginite. Toți ofițerii superiori, colegii, soldații și concetățenii gratulară domnului Iacobici, profetându-i toți, din toate părțile, decorațiuni, avansament și alte onoruri.

Măinezi se auziau bubuituri de tunuri din depărtare. În tabăra și tranșeele insurgenților se observă o mișcare neîndătinată, care prevestea o luptă în jurul cetății.

Un asalt întreprins de o parte a garnizoanei sub conducerea colonelului Blomberg constatase, în fine, că insurgenții, angajați într-o luptă de mai multe zile, se văzură la urma urmelor constrânși a ridica blocarea Timișoarei și a se împrăștia în mare dezordine spre Arad, Lugoj și Șiria, unde însă – precum se știe – partea cea mai însemnată a răsculaților depusese armele în mâinile armatei aliate.

La 9 august, după 107 zile grele și fatale, pentru prima dată se deschiseră porțile Timișoarei.

Tocmai la o lună după această întâmplare memorabilă, la 9 septembrie, murise eroicul apărător al Timișoarei, locotenent-mareșal campestru baronul Rucavina, care promisese decorarea și recunoștința preainaltă lui Iacobici și colegilor săi de la 9 august.

Într-adevăr, decorațiunile se și distribuieră, deși abia în luna mai 1850, dar cum și cui?

Între numele decorațiilor aflăm pe căpitanul Babici, decorat cu ordinul Coroanei de Fier clasa III, apoi cu Crucea pentru merite militare și – aflându-se tocmai pe atunci armata rusească în jurul Timișoarei – se mai decoră și cu ordinul rusesc al Sfintei Ana. Apoi se mai decorară dintre subofițeri și grăniceri sergentul, caporalul și 3 grăniceri cu Medalia de aur, iar 15 grăniceri cu Medalia de argint. De locotenentul Iacobici, conducătorul întreprinderii de atunci, nu era nici vorbă.

Generalul de brigadă Popovici, care era însărcinat cu distribuirea medaliilor, se adresă către sergentul Balac(i) cu întrebarea:

„Dar să-mi spui, cu care ocazie ai câștigat Dumneata această medalie?”

„Am câștigat-o la Timișoara, cu ocazia unei eruperi din cetate, când am luat două tunuri cu munițiune cu tot și tunarii lor și am făcut mulți prizonieri, sub conducerea domnului locotenent Iacobici. Stau însă la îndoială, să primesc decorația ori ba, deoarece conducătorul nostru, căruia avem să-i mulțumim [pentru] aceste semne de onoare, nu se află între cei decorați!”

„Este adevărat, domnule locotenent, ce zice sergentul?” întrebă generalul pe Iacobici, care se afla în rândul trupelor prezente.

„Cu permisiune, domnule general, eu cred că răspunsul la această întrebare se cuvine în prima linie domnului maior Vaiman [Weymann] și căpitanului Babici, cari au fost martori oculari și competenți a judeca despre întreprinderea de sub întrebare.”

„Da, da”, mărturisiră ambii ofițeri.

„Într-adevăr a fost domnul Iacobici comandantul trupei de acțiune la cucerirea trofeelor. Nu știm cum să ne explicăm uitarea Domniei Sale din lista decorațiilor.”

„Dacă e așa, apoi voi reînnoi propunerea la forurile competente. Fiți dară liniștiți, domnule Iacobici și voi, bravilor grăniceri”, zise generalul.

Și, într-adevăr, în urmarea noii relațiuni a domnului general, se sulevă de nou amintirea întâmplării din cestiune, și abia în ziua anului nou 1851 sosi drept cadou prețios diploma însoțită de ordinul Coroanei de Fier clasa III cu decorațiunea de război, în semn de recunoștință și mulțămire pentru bravura dovedită de Iacobici pe câmpul de război.

În urma statutelor acestui ordin, mai câștigase locotenentul Iacobici ridicarea în statul de cavaler pentru sine și pentru urmașii săi, iar Reprezentanța orașului Timișoara îl alese, la 18 ianuarie 1853, cu unanimitate de voturi, de cetățean onorar al acestei urbe libere regești...

Domnul Iacobici a trăit până anul trecut¹ ca maior în pensie la Caransebeș. S-a născut la 18 august 1822 și, afară de părul cărunt, nu arăta nimic la față sau statura sa de ținută militară, că l-ar apăsa atâția ani, pe lângă toate că a mai luat parte și la războaiele din 1859 și 1866. Figura lui semăna prea bine cu a unui stejar sănătos și puternic, iar „din stejar, stejar răsare!” Îmi veni în minte această zicală românească, cugetând la fiul său Ignatius, maior cesaro-regesc la Regimentul de infanterie Nr.50, a cărui drapel poartă Medalia de aur cu inscripția pe latura întoarsă: „*Virtus Romana rediviva*”, iar pe cealaltă „*Für standhaftes Ausharren in der Treue zu Kaiser und Vaterland*”.

¹ Mihai cavaler de Iacobici a încetat din viață la Caransebeș, la 27 noiembrie/9 decembrie 1892, prin urmare, Petru Broșteanu a scris articolul în 1893, dar acesta a fost publicat de „Gazeta Transilvaniei” de abia la 10/22 martie 1896.